

OIKEUDEN PERUSTEOKSET

TYÖOIKEUS

SEPPO KOSKINEN
MARTTI KAIRINEN
KIMMO NIEMINEN
VESA ULLAKONOJA
MIKA VALKONEN

Alma Talent
Helsinki 2018

5., uudistettu painos

Copyright © 2018 Alma Talent Oy ja tekijät

ISBN 978-952-14-3347-4

Ulkoasu: Porkka & Kuutsa Oy
Toimitus: Harri Korkeamäki
Taitto: Marja-Leena Saari

Paino: BALTO print 2018 Liettua

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

ESIPUHE VIIDENTTEEN, UUDISTETTUUN PAINOKSEEN

Työoikeus-teoksen viides painos on ajantasaistettu ja osin olennaisesti uudistettu kirja. Edellinen vastaava sisällöllinen tarkistaminen ja uudistaminen tapahtui vuonna 2006. Noin 12 vuodessa on työoikeudessa tapahtunut paljon. Lainsäädäntöä on uudistettu ja parhaillaankin ollaan uudistamassa. Oikeuskäytäntöä on tullut runsaasti lisää. Teoksen uudistaminen edellytti siinä määrin uutta kirjoittamista, että osa kirjan aikaisemmissa painoksissa olleesta materiaalista ei enää teknisistä syistä mahtunut mukaan. Lisäksi osa materiaalista julkaistiin supistettuna. Kirjan sähköinen versio on näistä syistä fyysistä kirjaa laajempi.

Uuden painoksen tekeminen pitkän väliajan jälkeen edellytti mukana olevilta kirjoittajilta aikaa ja vaivaa. Tästä kaikille suuri kiitos. Uudistamisen yhteydessä tekijät saivat merkittävää apua erityisesti kustannustoimittaja Harri Korkeamäeltä, julkaisupäällikkö Heidi Antinkarilta sekä työskentelyn loppuvaiheessa avustajana toimineelta OTM Kim Nordströmiltä. Suuri kiitos myös teille!

Työoikeus-teos on sekä yleisesitys koko työoikeudesta että paikoitellen myös yksityiskohtainen esitys työoikeuden erityiskysymyksistä. Lainsäätäjät ja tuomioistuimet antavat puitteet työnantajan ja työntekijän sekä heidän järjestöjensä välisille suhteille. Me kirjoittajat osaltamme tutkimme ja arvioimme kyseisiä suhteita. Mainittujen toimijoiden välinen vuorovaikutus on varmasti kaikkien tavoite ja innostuksen lähde. Sitä tulee vaalia ikuisesti.

16.5.2018

Seppo Koskinen   Martti Kairinen   Kimmo Nieminen
Vesa Ullakonoja   Mika Valkonen

ESIPUHE TOISEEN, UUDISTETTUUN PAINOKSEEN

Ensimmäisen painoksen laatimisen jälkeen työoikeudessa on tapahtunut useita muutoksia etenkin lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä. Tärkeimmistä lakimuutoksista mainittakoon muun muassa työsopimuslain säännösten muutokset, yhdenvertaisuuslain säätäminen, yksityisyyden suojaa työelämässä koskevan lain uudistus, työsuojelua koskevien säädösten muutokset, ns. muutosturvapakettiin liittyneet säädösmuutokset ja vuosilomalain uudistus. Myös työoikeutta koskevia ennakkoratkaisuja ja merkittäviä muita tuomioistuinten tuomioita on syntynyt lukuisia viimeisten kolmen vuoden aikana. Työoikeuden alalta on niin ikään tullut julkisuuteen useita teoksia ja niiden uusia painoksia sekä asiantuntevia artikkeleita. Teoksen kirjoittajat ovat pyrkineet ottamaan nämä uusimmat lakien muutokset, oikeuskäytännön ratkaisut ja oikeuskirjallisuuden tulokset huomioon tarkistaessaan ja parantaessaan tekstiosuuksiaan. Työn tulos näkyy jo siinä, että tämä toinen painos on tullut sivumäärältään ja asiapitoisuudeltaan aikaisempaa laajemmaksi ja siten tietomäärältään paremmaksi. Oikeustilan kehitystä on seurattu helmikuulle 2006.

Minulla on jälleen ilo kiittää lämpimästi kirjoittajia ja teoksen toimittajia. Yhteistyön tuloksena on syntynyt paitsi ajan tasalla oleva myös aikaisempaa parempi työoikeuden perusteos.

Turussa 26 päivänä maaliskuuta 2006

Martti Kairinen

ESIPUHE

Työoikeuden normistot ovat syntyneet tarpeesta säännellä työnantajan ja työntekijän välistä suhdetta. Voimassa oleva työoikeus on laaja-alainen, monitasoinen ja jatkuville muutoksille altis oikeudenala. Työlait, työehtosopimukset ja työelämää koskevat EY-normistot myös muuttuvat melko usein ja oikeuskäytäntöäkin on runsaasti. Alan erityistuntemuksen tarve on ilmeinen. Työoikeus on myös oikeustieteellisen tutkimuksen ja opetuksen ala, jolle on runsaan 50-vuotisen olemassaolonsa aikana kehittynyt omia jäsentelyitä, peruskäsitteitä, periaatteita ja teorioita. Voi sanoa, että työoikeuden tutkimuksen ja opetuksen osalta elämme jo kolmannen tutkijasukupolven kautta.

Tähän oikeuden perusteokseen ovat sen päävastuiset kirjoittajat, kaikki työoikeuden tohtoreita, sisällyttäneet yhteisesti kehiteltyyn systemaattikan mukaisesti keskeiset perustiedot ja käytännössä tärkeitä yksityiskohdita nykyisen työoikeutemme sisällöstä. Olemme pyrkineet esittämään niin yleisten oppien asiat kuin voimassa olevan oikeuden tilankin mahdollisimman tiiviissä muodossa. Silti teos on muodostunut sivumäärältään varsin laajaksi, mikä johtuu ennen muuta työoikeutemme kattamien asioiden moninaisuudesta sekä juridisten tulkintatehtävien paljoudesta.

Olemme koettaneet tarjota lukijalle sen tietämyksen työoikeudesta, jonka nykyinen tutkimus ja oikeuskehitys on tuottanut. Tavoitteena on ollut käytännön soveltajien ja tulkitsijoiden tiedontarpeiden tyydyttäminen. Kirjoittajavastuut olemme jakaneet keskenämme ennen muuta sen perusteella, mistä asiasta kullekin kirjoittajalle on jo ennestään kertynyt osaamista, aineistoja, tekstejä ja tietoja. Teoksen kattavuuden saavuttamiseksi siihen on sisällytetty eräitä uusia jaksoja asioista, joista ei vastaavaa esitystä ole ollut saatavilla. Oikeustilan kehitystä on seurattu lokakuulle 2002.

Allekirjoittaneella on ollut ilo huomata, että kirjoittajat ovat toteuttaneet omat kirjoitustehtävänsä vastuullisesti, varsin rivakasti ja sopimamme aikataulun mukaisesti. Työoikeuden tutkijat näyttävät olevan työtä arvostavia ja siitä pitäviä henkilöitä. WSOY Lakitiedon väki on avustanut kirjoittajia arvokkaalla tavalla, muun muassa teoksen rakenteen kehittelyssä ja aineistojen saannissa. Käsikirjoituksen nyt valmistuttua minulla on ilo kiittää lämpimästi kaikkia teoksen aikaansaamiseen osallistuneita. Yhteistyömme on ollut miellyttävää ja sen tuloksena on syntynyt kokonaisuus, jollaista ei aikaisemmin ole ollut.

Turussa 21 päivänä marraskuuta 2002

Martti Kairinen

TEOKSEN KIRJOITTAJAT

Seppo Koskinen

OTT, VTK Seppo Koskinen on työoikeuden professori Turun yliopistossa. Hän on kirjoittanut useita teoksia ja artikkeleita erityisesti työsuhteturvasta sekä toiminut lähes 45 vuotta työoikeudellisena kouluttajana ja asiantuntijana.

Martti Kairinen

OTT, VT Martti Kairinen on työoikeuden emeritusprofessori Turun yliopistossa. Hän on laatinut useita teoksia työoikeudesta sekä johtanut työelämää ja työoikeutta koskevia tutkimusprojekteja. Hän on myös osallistunut työlakikomiteoiden työskentelyihin.

Kimmo Nieminen

OTT, VT Kimmo Nieminen toimii Kaupananalan esimiesliitossa vastaavana lakimiehenä. Hän on työssään hoitanut lukuisia riitatapauksia, myös eri oikeusasteissa. Hän on kirjoittanut useita kirjoja työoikeudesta. Lisäksi hän toimii kouluttajana, pääpainon ollessa tällä hetkellä kaupan esimiesten koulutusohjelmien työsuhteasioissa.

Kim Nordström

OTM, KTM Kim Nordström on Helsingin Seudun Liikenne -kuntayhtymän tietoturvapääällikkö. Hänellä on pitkäaikainen työkokemus tietoliikennealalta tietotekniikan insinöörinä. Nordström on kauppatieteen ja oikeustieteen opinnoissaan syventynyt työoikeudellisiin kysymyksiin.

Vesa Ullakonoja

OTK, VT Vesa Ullakonoja on Lounais-Suomen aluehallintoviraston lakimies. Hän on toiminut yli kolmenkymmenen vuoden ajan työoikeuden luennoitsijana ja asiantuntijana. Ullakonoja on kirjoittanut useita työoikeudellisia teoksia ja artikkeleita sekä osallistunut myös työlainsäädännön valmisteluun.

Mika Valkonen

OTT, VT Mika Valkonen on Kaupananalan esimiesliitto KEY ry:n toiminnanjohtaja, apulaistyöttömyyskassanjohtaja ja päätoimittaja. Hän on toiminut nimismiehenä, lakimiehenä sekä luottamus-, opetus- ja luennointitehtävissä eri yrityksissä ja yhteisöissä. Valkonen on kirjoittanut useita työoikeudellisia artikkeleita eri julkaisuihin.

SISÄLLYS

Esipuhe viidenteen, uudistettuun painokseen.....	5
Esipuhe toiseen, uudistettuun painokseen	6
Esipuhe.....	7
Teoksen kirjoittajat.....	9
Lukijalle.....	29
Lyhenteet.....	31

I TYÖOIKEUDEN PERUSTEITA

33

1. LÄHTÖKOHDAT	35
1. Työoikeuden käsite ja järjestelmä.....	35
1.1. Syntytausta	35
1.2. Perussuhdeteoria	36
1.3. Työoikeuden alue	37
1.4. Työoikeuden jäsentelyä	38
1.5. Työoikeuteen liittyviä lähikäsitteitä.....	40
2. Työoikeuden yleisiä lähtökohtia.....	41
2.1. Työntekijän suojelun tarve	41
2.2. Työehtosopimustoiminnan käynnistyminen	41
2.3. Uusimpia trendejä	42
2.4. Pariteetti-ideologia.....	43
2.5. Kolmikantaperiaate	44
2. TYÖOIKEUDEN NORMIJÄRJESTELMÄ	45
1. Työsuhteen ehtojen määräytymisen lähtökohdat.....	45
1.1. Normien jäsentelyä.....	45
1.2. Työsuhteen säännöstyskeinot	45
2. Työlainsäädäntö	46
2.1. Lakisäätelyn yleiset ominaisuudet	46
2.2. Lakinormien etusija- ja hierarkiaperiaatteet.....	47
2.3. Lakinormien pakottavuus ja tahdonvaltaisuus.....	47
2.4. Lakinormien tulkinta	49
3. Työehtosopimukset.....	49
3.1. Työehtosopimusjärjestelmän tehtävät ja perusidea.....	49
3.2. Työehtosopimuksen ominaisuudet.....	50

3.3.	Järjestäytyminen työmarkkinajärjestöihin	51
3.4.	Työmarkkinoiden keskusjärjestöt	52
3.5.	Työehtosopimussuhteet työmarkkinoilla	53
3.6.	Työehtosopimuksen solmiminen	56
3.7.	Työehtosopimuksen voimassaoloaika ja jälkivaikutus	57
3.8.	Työehtosopimuskilpailun jäsentely ja säännöstyskompetenssi	58
3.9.	Työehtosopimuksen sitovuus	62
3.9.1.	Normaali sidonnaisuus työehtosopimukseen	62
3.9.2.	Sidottujen velvollisuudet ja sopimusrikkomukset	63
3.10.	Työehtosopimusten yleissitovuus	65
3.10.1.	Yleissitovuusjärjestelmän tarkoitukset ja päävaikutukset	65
3.10.2.	Yleissitovalta työehtosopimukselta vaadittavat ominaisuudet	67
3.10.3.	Yleissitovan työehtosopimuksen normien oikeusvaikutukset	71
3.10.4.	Vuokrattujen työntekijöiden työsuhteissa sovellettava työehtosopimus	73
3.10.5.	Vähimmäispalkka työehtosopimuksen puuttuessa ja työsuhteen palkkaehdon sovittelu	74
4.	Työsäännöt ja muut yhteistoimintasopimiset	74
4.1.	Työsääntöjen ja vastaavien sääntöjen sopiminen yt-menettelyssä	74
4.2.	Eräissä muissa yt-asioissa syntyvät sopimukset	75
5.	Työsopimus	79
5.1.	Sopimuksen sitovuus	79
5.2.	Työsopimuksen solmiminen	80
5.3.	Työsopimuksen muoto ja sisältö	81
5.4.	Kirjallinen selvitys työsuhteen keskeisistä ehdoista	82
6.	Tapa ja sopimuksen veroinen käytäntö	84
6.1.	Tapa	84
6.2.	Sopimuksen veroinen käytäntö	85
7.	Työnantajan käskyt	86
7.1.	Työnantajan käskyvallan perusteet	86
7.2.	Työnjohtovalan laajuuden määrittelyä	88
7.3.	Työnjohtovaltaa rajoittavia kriteereitä	89
7.4.	Yleisiä direktiovallan rajauskriteereitä	92
7.5.	Direktiovallan ylittämisen ja noudattamattomuuden seuraamuksia	94
8.	Säännöstyskeinojen hierarkia ja normistiriitojen ratkaisu	96
8.1.	Etusijajärjestys	96
8.2.	Edullisemmuussääntö	97
3. TYÖOIKEUDEN SOVELTAMISALA		99
1.	Johdanto	99
1.1.	Ihmisten työvoima ja työ	99
1.2.	Ihmistyön instituutioiden luokitus	99
1.3.	Ansioyön pääluokat	102
1.4.	Itsenäisen ansioyön luokat	102
1.5.	Työsuhteiden tunnistamisen merkittävyys	103
2.	Työsuhteen käsitteen perustunnusmerkit	104
2.1.	Sopimus	105
2.2.	Ansioyön tekeminen työnantajan lukuun	107
2.3.	Vastikkeellisuus	108
2.4.	Johdon ja valvonnan alaisuus	109
3.	Työsuhteen tunnistamista täydentäviä sääntöjä	110
3.1.	Perustunnusmerkit eivät aina riitä	110
3.2.	Kotityöntekijän asema	110
3.3.	Työntekijät, jotka itse valitsevat työpaikkansa	111

3.4.	Työvälineitään käyttävät työntekijät	112
3.5.	Julkisoikeudelliset palvelussuhteet	112
3.6.	Tavanomainen harrastustoiminta	113
3.7.	Erytyslailla säädellyt työt	114
3.8.	Johtavassa asemassa olevat työnsuorittajat	114
3.9.	Työntekijän avustajan asema ja ns. välihenkilöongelma	116
3.10.	Työkunta	117
4.	Työnantajan käsite ja oikeusasema	118
4.1.	Kuka tai mikä on työnantaja?	118
4.2.	Oikeusasema-ajattelu.....	120
4.3.	Työnantajan vastuupiirin ulottuvuus	122
4.	KANSAINVÄLINEN TYÖOIKEUS	129
1.	Jäsentelyä	129
2.	Suomen työoikeuden kansainvälinen soveltamisala	129
2.1.	Lähtökohdat	130
2.2.	Sovellettavaksi tulevan lain määräytyminen	133
3.	Työntekijöiden vapaa liikkuvuus EU:ssa	134
4.	Lähetetyt työntekijät	135
5.	Laittomasti oleskelevan työllistäminen	138
6.	Julkinen kansainvälinen työoikeus	139
6.1.	Kansainvälisten sopimusten vaikutustavat	139
6.2.	Kansainvälisen työjärjestön normit	140
6.3.	Yhdistyneitten kansakuntien ihmisoikeussopimukset.....	141
6.4.	Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukset	142
6.5.	Eurooppaoikeuden normit.....	143
6.5.1.	Perustietoja EY:stä ja EU:sta	143
6.5.2.	Yhteisöoikeuden peruspiirteet.....	145
6.5.3.	EU:n työoikeudesta.....	148

II TYÖSOPIMUS JA SEN LUONNE

151

1.	TYÖSOPIMUKSEN TEKEMINEN	153
1.	Työsopimus ja sen voimassaoloaika	153
1.1.	Työsopimuksen merkitys.....	153
1.2.	Työsopimuksen kestoajan päävaihtoehdot.....	154
1.3.	Kestoajaltaan sekamuotoinen työsopimus.....	155
2.	Koeaika	157
2.1.	Koeaikasääntely yleisesti	157
2.2.	Koeajasta sopiminen	158
2.3.	Koeaikapurku	164
2.3.1.	Lähtökohdat	164
2.3.2.	Koeaikapurun perusteet	165
2.3.2.1.	Syrjivät perusteet	165
2.3.2.2.	Epäasialliset perusteet	166
2.3.2.3.	Hyväksyttävät perusteet	169
2.4.	Koeaikapurun toimittaminen.....	172
2.5.	Korvaus.....	176

3.	Työsopimuksen pätemättömyys ja kohtuuttomuus	176
3.1.	Pätemättömyys	176
3.2.	Työsuhteen ehtojen sovittelu.....	177
3.3.	Tavanomaisen ja kohtuullisen palkan turvaaminen	178
2.	ERITYISET TYÖSOPIMUKSET	179
1.	Määräaikainen työsopimus	179
1.1.	Määräaikaisuus ja päättyminen.....	179
1.2.	Määräaikaistyön yleiskuva	180
1.3.	Edellytykset määräaikaisen työsopimuksen tekemiselle.....	181
1.4.	Määräaikaisten työsopimusten solmiminen toistuvasti peräkkäin	186
2.	Työsuhteen yhdenjakoisuus	190
2.1.	Lähtökohdat	190
2.2.	Työsuhteen kestosta riippuvat etuudet määräaikaisia sopimuksia ketjutettaessa	192
2.3.	Työsuhteen hiljainen pidennys	193
3.	Osa-aikatyö	194
3.1.	Osa-aikainen työsopimus ja työsuhde.....	194
3.2.	Osa-aikaisen työntekijän asema.....	195
4.	Vuokratyö	197
4.1.	Vuokratyön asetelma	197
4.2.	Vuokrattujen työntekijöiden asemaa parannettu	200

III OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET TYÖSUHTEESSA

203

1.	YHDENVERTAINEN KOHTELU	205
1.	Oikeus yhdenvertaiseen kohteluun	205
1.1.	Perusta ja sääntely yleisesti	205
1.2.	Perustuslain syrjintäsuoja.....	212
1.3.	Kansainväliset sopimukset ja EU-oikeus	215
1.4.	Syrjintä rikoksena	218
1.5.	Tasa-arvolain mukainen syrjintä.....	225
1.6.	Yhdenvertaisuuslaissa tarkoitettu syrjintä	231
1.6.1.	Yhdenvertaisuus työelämässä	231
1.6.2.	Syrjintäperusteet	246
1.6.3.	Poikkeamisperusteet ja vertailtavuus	315
1.7.	Yhdenvertaisuus työsopimuslaissa	329
1.7.1.	Tasapuolinen kohtelu	329
1.7.2.	Määräaikaisten ja osa-aikaisten työntekijöiden syrjinnän kieltö.....	340
1.7.3.	Vuokratyö ja lähetetyt työntekijät	348
1.8.	Työehtosopimukset	353
2.	Yhdenvertaisen kohtelun rikkomisen seuraamukset	361
2.1.	Todistustaakka	361
2.2.	Pätemättömyysseuraamus	365
2.3.	Vahingonkorvaus ja hyvitys	365
2.4.	Kanneaika.....	373

2. TASA-ARVO SUKUPUOLTEN VÄLILLÄ	377
1. Normiperusta.....	377
1.1. Perustuslain sääntely.....	377
1.2. Tasa-arvolaki	377
1.3. Tasa-arvosääntely EU:n oikeudessa.....	379
2. Työnantaja ja työntekijä tasa-arvoaissa	381
3. Työnantajan velvollisuus edistää tasa-arvoa	382
3.1. Edistäminen tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti	382
3.2. Edistäminen työhönotossa.....	383
3.3. Sijoittuminen ja eteneminen.....	383
3.4. Työolot	383
3.5. Häirinnän estäminen	384
3.6. Tasa-arvosuunnitelman laatiminen	384
3.7. Toimenpiteet tasa-arvon parantamiseksi	389
4. Syrjinnän kiellot.....	390
4.1. Syrjinnän yleiskiello.....	390
4.2. Syrjinnän kiellot työelämässä.....	395
4.3. Positiivinen erityiskohtelu	395
5. Syrjintä työhönotossa tai työsuhteen aikana tapahtuvissa henkilövalinnoissa.....	396
5.1. Soveltaminen	396
5.2. Todistustaakka.....	398
5.3. Ansiovertailu	398
5.4. Ansioituneimman valitsematta jättäminen	400
5.5. Todellinen vertaaminen.....	401
5.6. Positiivinen erityiskohtelu työhönotossa.....	402
6. Raskaus ja vanhemmuus	403
6.1. Työhönotto taikka tehtävään tai koulutukseen valitseminen	403
6.2. Saako työnantaja työhönottohaastattelussa kysyä nuorilta naisilta perheen perustamisesta tai raskaudesta?	404
6.3. Työsuhteen keston tai jatkumisen rajoittaminen	405
6.4. Hyväksyttävä syy.....	407
6.5. Palvelussuhteen ehdot	410
7. Samapalkkaisuus.....	411
7.1. Palkkasyrjintäolettaman syntyminen	411
7.2. EU:n samapalkkaisuussääntely	412
7.3. Palkan käsite.....	412
7.4. Vertailukohde	414
7.5. Epäedullisemmat palkkaehdot.....	415
7.6. Sama tai samanarvoinen työ	415
7.7. Välillinen palkkasyrjintä	417
7.8. Eripalkkaisuuden oikeuttavat hyväksyttävät syyt	418
8. Työn johtaminen	422
9. Häirintä ja ahdistelu	423
10. Vastatoimet.....	425
11. Työsuhteen päättäminen, siirto ja lomauttaminen	427
11.1. Yleistä	427
11.2. Raskaus tai vanhemmuus päättämisperusteena.....	427
11.3. Irtisanottavan valitseminen.....	429
11.4. Lomautusten kohdistaminen.....	430
11.5. Siirto tai osa-aikaistaminen	431
11.6. Eri eroamisikä.....	431
12. Työnantajan velvollisuus antaa selvitys	431

13.	Seuraamukset	433
13.1.	Tasa-arvolain hyvitys.....	433
13.2.	Vahingonkorvauksen tai muun korvauksen vaatiminen.....	437
13.3.	Rangaistavuus.....	439
14.	Syrjivä ilmoittelu	439
15.	Tasa-arvolain valvonta	440
3.	YKSITYISYYDEN SUOJA TYÖELÄMÄSSÄ	443
1.	Pääasiallinen sisältö	443
1.1.	Kansallinen lainsäädäntö.....	443
1.2.	EU:n tietosuoja-asetus.....	444
2.	Tarkoitus ja soveltamisala	448
3.	Tarpeellisuusvaatimus	449
4.	Henkilötietojen kerääminen	450
4.1.	Yleiset edellytykset ja työnantajan tiedonantovelvollisuus.....	450
4.2.	Terveystilaa koskevien tietojen käsittely.....	454
4.3.	Huumausaineiden käyttöä koskevien tietojen käsittely.....	456
4.4.	Yhteistoimintamenettely henkilötietojen käsittelyssä.....	458
5.	Testit ja tarkastukset	459
5.1.	Henkilö- ja soveltuvuusarviointitesti.....	459
5.2.	Terveystuonon palvelujen käyttäminen ja geneettinen tutkimus.....	463
6.	Teknisin menetelmin toteutettu valvonta sekä tietoverkon käyttö	464
6.1.	Kameravalvonta työpaikalla.....	464
6.2.	Työnantajalle kuuluvien sähköpostiviestien hakeminen ja avaaminen.....	466
6.3.	Laki sähköisen viestinnän palveluista ja työelämä.....	467
6.4.	Yhteistoiminta.....	469
7.	Valvonta ja rangaistukset	470
4.	TYÖPALKKA	473
1.	Palkan suuruus ja maksaminen	473
1.1.	Palkan määräytyminen.....	473
1.2.	Palkanmaksuaika.....	477
2.	Palkanmaksun viivästyminen ja palkkasaatavan turvaaminen	480
2.1.	Viivästyminen.....	480
2.2.	Palkkaturvajärjestelmä.....	480
2.3.	Odotusajan palkka.....	482
3.	Työsuorituksen estyminen ja palkkaoikeus	484
3.1.	Työnantajasta johtuva estyminen.....	484
3.2.	Osapuolista riippumaton estyminen.....	485
3.3.	Maksettavan palkan määrä.....	486
3.4.	Työntekijän henkilöön liittyvät esteet.....	487
5.	TYÖAIKA	503
1.	Työaikasuojelun taustaa	503
2.	Työaikalain soveltamisala	505
3.	Mikä on työaika?	510
4.	Säännöllinen työaika	514
4.1.	Yleissäännös.....	514
4.2.	Liukuva työaika.....	514

4.3.	Jaksotyöaika	514
4.4.	Työehtosopimukseen perustuva säännöllinen työaika.....	516
4.5.	Yleissitovaan työehtosopimukseen perustuva paikallinen sopimus	517
4.6.	Työaikalakiin perustuva paikallinen sopimus säännöllisestä työajasta.....	518
4.7.	Poikkeuksellinen säännöllinen työaika.....	518
4.8.	Lyhennetty työaika	519
4.9.	Nuoren työntekijän säännöllinen työaika.....	519
5.	Säännöllisen työajan ylittäminen	519
5.1.	Lisätyö	519
5.2.	Ylityö	520
5.3.	Hätätyö.....	524
6.	Vuorotyö	525
7.	Yötyö	526
8.	Sunnuntaityö	527
9.	Lepoajat	527
9.1.	Lepoaikasäätely.....	527
9.2.	Päivittäinen lepoaika.....	528
9.3.	Vuorokausilepo.....	528
9.4.	Vuikoittainen vapaa-aika	530
10.	Työaika-asiakirjat	532
11.	Työaikalain säännösten sitovuus	534
6.	VUOSILOMA	537
1.	Yleistä	537
2.	Vuosiloman ansainta	538
3.	Oikeus vapaaseen	540
4.	Loman antaminen	541
5.	Vuosiloman siirtäminen	542
6.	Vuosiloman ajankohdasta sopiminen	544
7.	Vuosilomapalkka ja lomakorvaukset	545
8.	Sopiminen valtakunnallisella työehtosopimuksella	548
9.	Vuosilomapalkkalaskelma ja -kirjanpito	550
7.	TYÖSUOJELU	553
1.	Työsuojelulainsäädäntö	553
2.	Työturvallisuus	554
2.1.	Työturvallisuuslain tarkoitus ja soveltamisala	554
2.2.	Työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite	558
2.3.	Työsuojelun yhteistoiminta	565
2.4.	Työntekijän velvollisuudet ja oikeus työstä pidättäytymiseen	565
2.4.1.	Yleiset velvollisuudet.....	565
2.4.2.	Oikeus työstä pidättäytymiseen.....	566
2.5.	Työtä ja työolosuhteita koskevat tarkemmat säännökset	568
2.5.1.	Ergonomiaa ja kuormittavuutta koskevat säännökset	568
2.5.2.	Työpaikan ja työympäristön rakenteita koskevat säännökset	572
2.6.	Erityiset työn teettämisen tilanteet.....	575
2.7.	Työn turvallisuuteen vaikuttavien muiden henkilöiden velvollisuudet.....	577
2.8.	Työnantajan työsopimusperusteiset työsuojeluvälitteet.....	579
3.	Työterveyshuolto	580
4.	Työtapaturmat ja ammattitaudit	583

5.	Työsuojelun valvonta	587
5.1.	Työsuojeluviranomaiset.....	587
5.2.	Tilaajavastuu.....	589
5.3.	Työpaikkojen työsuojeluvaltuutetut.....	595
8.	TYÖNTEKIJÄN ERITYINEN USKOLLISUUSVELVOITE	599
1.	Kilpailevan toiminnan kieltö.....	599
2.	Ammatti- ja liikesalaisuudet.....	601
3.	Kilpailukieltosopimus.....	604
9.	TYÖSUHDEKEKSINNÖT JA TEKIJÄNOIKEUDET TYÖSUHTEESSA	613
1.	Työsuhdekeksinnöt.....	613
2.	Korkeakoulussa tehtävät keksinnöt.....	615
3.	Tekijänoikeus työsuhdeteokseen.....	616
10.	TYÖSUHTEEN EHTOJEN MUUTTAMINEN	619
1.	Lähtökohdat.....	619
2.	Muutossopimisen laajuus.....	630
2.1.	Taustanormisto.....	630
2.2.	Työnjohtovalta.....	642
2.3.	Työsopimuksen sisältö.....	648
2.4.	Työehtosopimusmääräykset.....	656
3.	Työtehtävää koskeva ehtomuutos.....	664
3.1.	Muutoksen olennaisuus.....	664
3.2.	Siirto toisiin tehtäviin.....	672
4.	Työpaikkaa koskeva ehtomuutos.....	680
5.	Työaikaa koskeva ehtomuutos.....	687
5.1.	Työsuhteen muuttaminen osa-aikaiseksi.....	687
5.2.	Muut työaikaehtomuutokset.....	692
6.	Palkan yksipuolinen alentaminen.....	706
6.1.	Direktioperusteinen muutos.....	706
6.2.	Päätämisperusteinen muutos.....	733
7.	Eläke-ehdon yksipuolinen muuttaminen.....	738
11.	LOMAUTTAMINEN	749
1.	Lomauttamisen määritelmä ja perusteet.....	749
1.1.	Lomauttamisen käsite.....	749
1.2.	Lomauttamisen päämuodot, kesto ja toteutus.....	757
2.	Yksipuolinen lomauttaminen	771
2.1.	Irtisanomisperusteinen lomautus.....	771
2.1.1.	Kollektiiviperuste.....	771
2.1.2.	Tarjolla oleva muu työ.....	773
2.2.	Työn tilapäiseen vähentymiseen perustuva lomautus.....	784
2.2.1.	Työn tilapäinen vähentyminen.....	784
2.2.2.	Muu sopiva työ.....	786
2.3.	Määräaikaisen työntekijän lomauttaminen.....	789
2.4.	Työntekijöiden edustajan lomauttaminen.....	791
3.	Sopimusperusteinen lomautus.....	793

4.	Lomautuksen toteuttamismenettely	795
4.1.	YT-menettely.....	795
4.2.	Ennakkoselvitys pienyrityksissä	798
4.3.	Lomautusilmoitus.....	799
4.4.	Lomautuksen peruuttaminen ja siirtäminen	804
4.5.	Lomautuksen keskeyttäminen	806
4.6.	Lomautuksen jatkaminen	808
4.7.	Lomautuksen päättyminen	808
4.8.	Lomautustodistus	811
5.	Lomautuksen oikeusvaikutukset	811
6.	Lomautetun työsuhteen päättäminen	819
6.1.	Irtisanoutuminen lomautusaikana	819
6.1.1.	Irtisanoutuminen ilman irtisanomisaikaa	819
6.1.2.	Seitsemän päivän ilmoitusvelvollisuus	820
6.1.3.	Viiden päivän irtisanoutumisoikeus toisesta työstä	822
6.1.4.	200 päivän irtisanoutumisoikeus	823
6.2.	Irtisanominen lomautusaikana.....	832
6.2.1.	Oikeus irtisanomisajan palkkaan.....	832
6.2.2.	14 päivän vähennysoikeus	835
6.2.3.	Lomautus irtisanomisaikana	836
7.	Laittoman lomautuksen sanktiot	838
 12. LISÄTYÖN TARJOAMISVELVOLLISUUS		847
 13. LIIKKEEN LUOVUTUS		863
1.	Liikkeen luovutus -käsite	863
2.	Luovutuksen tunnistaminen	869
2.1.	Kokonaisarviointi	869
2.2.	Työnantajuuden vaihtuminen.....	874
2.3.	Oikeudellinen yhteys	877
3.	Toiminnallinen kokonaisuus	880
3.1.	Resurssien kokonaisuus	880
3.2.	Identiteetin säilyminen	891
3.2.1.	Henkilöstön siirtyminen	899
3.2.2.	Omaisuserien luovutukset	906
3.2.3.	Keskeytymättömyys	910
3.2.4.	Rajat ylittävät luovutukset.....	912
4.	Oikeuksien ja velvollisuuksien siirtyminen	917
 14. TYÖSUHDEVAPAAT		931
1.	Perhevapaat	931
2.	Äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainvapaat	932
2.1.	Vapaiden kesto, sijoittuminen ja jakaminen	932
2.2.	Äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaista ilmoittaminen sekä muutokset	935
2.3.	Työnteko päivärahakausien aikana	938
2.4.	Vanhempainpäivärahat	938
3.	Hoitovapaa	939
3.1.	Edellytykset	939
3.2.	Kesto, sijoittuminen ja jakaminen	939
3.3.	Hoitovapaasta ilmoittaminen sekä muutokset	940

4.	Osittainen hoitovapaa	942
4.1.	Tarkoitus	942
4.2.	Oikeus osittaisen hoitovapaan pitämiseen	942
4.3.	Käytännön toteuttaminen	943
4.4.	Osittaisen hoitovapaan jakaminen vanhempien kesken	944
4.5.	Muutokset	944
4.6.	Toimeentulo	945
5.	Perhevapaiden jakaminen vanhempien kesken	945
6.	Tilapäinen hoitovapaa	945
7.	Poissaolo pakottavista perhesyistä	946
8.	Poissaolo perheenjäsenen tai muun läheisen omaisen hoitamiseksi	947
9.	Työsuhteeseen liittyvät etuudet	948
9.1.	Palkanmaksu perhevapaiden aikana	948
9.2.	Vuosiloma	949
9.3.	Muut edut	950
10.	Lisätyön tarjoamisvelvollisuus perhevapaan aikana	951
11.	Työsuhteen ehtojen heikentäminen tai irtisanominen	952
11.1.	Ryhmittely	952
11.2.	Työhön paluuoikeus	952
12.	Maanpuolustusvelvollisuus	955
13.	Itsenäisyyspäivä ja vapunpäivä	958
14.	Merkkipäivät ja vastaavat	958
15.	Säästövapaa	958
16.	Opintovapaa	959
17.	Vuorotteluvapaa	964
18.	Työaikalain mukainen osa-aikatyö	969

15. VAHINGONKORVAUS TYÖSUHTEEN OSAPUOLTEN VÄLILLÄ..... 971

1.	Lähtökohdat	971
2.	Työnantajan työntekijälle aiheuttama vahinko	972
3.	Työntekijän työnantajalle aiheuttama vahinko	976
4.	Työntekijän työssään kolmannelle aiheuttama vahinko	978

IV TYÖSUHTEEN PÄÄTTÄMINEN JA TYÖSUHDETURVA .....

---

1. TYÖSUHDETURVA .....

1.	Työsuhteen päättämistavat	983
2.	Lainsäädäntöä ja sopimuksia	984
3.	Päättämisperusteet yleisesti	988
3.1.	Lähtökohtia	988
3.2.	Päättämisperusteet työsopimuslaissa	989
3.2.1.	Perusteiden jakaantuminen	989
3.2.2.	Yleiset päättämisperusteet	989
3.2.2.1.	Asiallinen ja painava syy	989
3.2.2.2.	Henkilökohtaiset päättämisperusteet	990
3.2.2.3.	Taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet	992

3.2.3.	Erityiset päättämisperusteet	993
3.2.3.1.	Työnantajan erityinen tila perusteena	993
3.2.3.2.	Työntekijän erityistä asemaa suojaavat säännökset	994
3.3.	Päättämisperusteet sopimuksissa	995
3.3.1.	Työsuhdeturvan sopimuksenvaraisuus	995
3.3.2.	Keskusjärjestösopimukset.....	996
3.3.3.	Liittotason sopimukset	996
2. PÄÄTTÄMINEN HENKILÖKOHTAISILLA PERUSTEILLA		997
1.	Perusteet yleisesti	997
2.	Irtisanomissuoja.....	997
2.1.	Irtisanomisoikeus.....	997
2.2.	Kielletyt henkilökohtaiset perusteet.....	999
2.3.	Muut edellytykset	1003
3.	Purkamissuoja.....	1005
3.1.	Purkamisoikeus.....	1005
3.2.	Purkamisperusteet	1006
3.3.	Purkautuneena käsittele.....	1009
4.	Henkilökohtaisen päättämisperusteiden arviointi.....	1009
4.1.	Harkinnan lähtökohdat	1009
4.2.	Harkinnan konkreettiset osat	1010
4.3.	Kokonaisarviointi	1013
5.	Erityisiä työsuhteen päättämistilanteita	1013
5.1.	Työvelvoitteen laiminlyönti.....	1013
5.1.1.	Tahallisuus ja tahattomuus	1013
5.1.2.	Tahallinen suorittamatta jättäminen.....	1014
5.1.3.	Tahaton työn suorittamatta jättäminen	1023
5.2.	Poissaolot.....	1030
5.2.1.	Lähtökohdat	1030
5.2.2.	Päättämiskynnys	1031
5.2.3.	Oikeus irtisanoa	1032
5.2.4.	Oikeus purkaa	1034
5.2.5.	Oikeus käsitellä purkautuneena	1036
5.3.	Työntekijän sairaus.....	1036
5.3.1.	Lähtökohtana irtisanomiskielto	1036
5.3.2.	Yksittäinen sairaus	1037
5.3.3.	Sairauspoissaolot.....	1039
5.3.4.	Irtisanomiskynnys – Yksittäinen sairaus	1039
5.3.5.	Irtisanomiskynnys – Sairauspoissaolot	1043
5.3.6.	Uudelleensijoittamisvelvoite.....	1044
5.3.7.	Oikeus purkaa	1045
5.4.	Alkoholin ja muiden päihdyttävien aineiden väärinkäyttö.....	1046
5.4.1.	Väärinkäytön arviointi	1046
5.4.2.	Päättämiskynnys	1049
5.4.3.	Normaalityöntekijät	1050
5.4.4.	Erityisalat ja -ammatit	1054
5.4.5.	Hoitoonohjaus	1057
5.5.	Kilpaileva toiminta	1059
5.5.1.	Päättämiskynnys	1059
5.5.2.	Oikeus päättää työsuhde – kilpailevan toiminnan valmistelu	1060
5.5.3.	Oikeus päättää työsuhde – kilpaileva toiminta	1063
5.5.4.	Muut seuraamukset.....	1065

5.6.	Epärehellisyys	1065
5.6.1.	Työntekijän rikollinen käyttäytyminen	1065
5.6.2.	Päätämiskynnys	1067
5.6.3.	Oikeus irtisanoa	1071
5.6.4.	Oikeus purkaa	1073
5.7.	Sopimaton käytös	1077
5.7.1.	Työntekijän paheksuttava menettely	1077
5.7.2.	Päätämiskynnys	1079
5.7.3.	Oikeus irtisanoa	1083
5.7.4.	Oikeus purkaa	1087
5.8.	Yhteistyökyyttömyys	1089
5.8.1.	Yhteistyökyyttömyyteen puuttuminen	1089
5.8.2.	Päätämiskynnys	1093
5.8.3.	Oikeus irtisanoa	1096
5.8.4.	Oikeus purkaa	1099
5.9.	Luottamuspuola	1100
5.9.1.	Luottamusvaatimus	1100
5.9.2.	Päätämiskynnys	1100
5.9.3.	Oikeus irtisanoa	1105
5.9.4.	Oikeus purkaa	1110
 3. KOLLEKTIIVIPERUSTEINEN IRTISANOMISSUOJA		1115
1.	Normiperusta	1115
2.	Liikkeenjohtovalta	1126
3.	Vähentämisperusteet	1132
3.1.	Yleissäännös	1132
3.2.	Taloudellinen peruste	1136
3.3.	Tuotannollinen peruste	1145
3.4.	Toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuva peruste	1147
4.	Vähentämisperusteiden arviointi	1158
4.1.	Työnantaja-asema	1158
4.2.	Kohdentumisalue	1159
4.2.1.	Tehtäväkokonaisuus	1159
4.2.2.	Toimintakokonaisuus	1163
4.3.	Tarjolla oleva työ	1169
4.3.1.	Työtehtävien lakkauttaminen	1169
4.3.2.	Työtehtävien yhdistäminen	1172
4.3.3.	Työtehtävien vaihtaminen	1173
4.4.	Ennakointi	1177
5.	Irtisanomiskiellot	1186
5.1.	Esimerkkiluettelo	1186
5.1.1.	Uusi työntekijä	1187
5.1.2.	Muutos toimintaedellytyksissä	1200
5.1.3.	Työn tosiasiallinen vähentyminen	1201
5.2.	Eriyissuoja	1204
6.	Irtisanottavan valinta	1211
6.1.	Valintaa ohjaavat säännökset	1211
6.2.	Työvoiman vähentämjärjestys	1223
7.	Työn tarjoamis- ja koulutusvelvollisuus	1230
7.1.	Muun työn tarjoamisvelvoite	1230
7.1.1.	Laajuus, luonne ja vaikutusala	1230
7.1.2.	Käytettävyyden selvittäminen	1244
7.1.3.	Soveltuvuuden arviointi	1253

7.2.	Koulutusvelvoite	1263
7.3.	Alueellinen ulottuvuus	1268
7.3.1.	Yrityksen omat rajat	1268
7.3.2.	Määräysvallassa oleva yritys	1270
8.	Simuloitu työn vähentyminen	1277
4.	IRTISANOMISOIKEUS LIKETTÄ LUOVUTETTAESSA	1287
1.	Lähtökohdat	1287
2.	Luovuttajan oikeus irtisanoa	1292
3.	Luovutuksensaajan oikeus irtisanoa	1294
4.	Työntekijän oikeus irtisanoutua	1295
5.	Vastuunjako työsuhteen päättyessä	1297
5.1.	Luovutuksensaajan vastuu työntekijän irtisanoutuessa	1297
5.2.	Luovuttajan ja luovutuksensaajan välinen vastuunjako	1300
5.	IRTISANOMISOIKEUS YRITYSSANEERAUKSESSA	1309
1.	Lähtökohdat	1309
2.	Ennen saneerausohjelman vahvistamista	1312
3.	Saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen	1313
6.	TYÖNANTAJAN KONKURSSI IRTISANOMISPERUSTEENA	1317
7.	TYÖNANTAJAN KUOLEMA IRTISANOMISPERUSTEENA	1325
8.	RASKAANA JA PERHEVAPAALLA OLEVAN TYÖNTEKIJÄN IRTISANOMINEN	1327
9.	LUOTTAMUSMIEHEN JA LUOTTAMUSVALTUUTETUN PÄÄTTÄMISSUOJA	1331
1.	Lähtökohdat	1331
2.	Irtisanominen	1333
2.1.	Henkilökohtaiset perusteet	1333
2.2.	Taloudelliset ja tuotannolliset perusteet	1334
3.	Irtisanominen sopimusten nojalla	1336
4.	Purkaminen	1340
5.	Perusteettoman päättämisen seuraukset	1345
10.	PÄÄTTÄMISMENETTELY	1347
1.	Irtisanomis- ja purkamismenettely	1347
1.1.	Lähtökohdat	1347
1.2.	Päätymis- ja päättämistavat	1348
1.3.	Varoittaminen ennen päättämistä	1359
1.4.	Päättämisperusteeseen vetoaminen	1366
1.4.1.	Kohtuullinen aika irtisanoa	1366
1.4.2.	Määräaika purkaa työsopimus	1369
1.5.	Työntekijän ja työnantajan kuuleminen	1374
1.6.	Selvitys- ja ilmoitusvelvollisuus	1378

1.7.	Päätämislmoituksen toimittaminen.....	1379
1.8.	Päätämisperusteiden ilmoittaminen	1383
1.9.	Päätämistahdonilmaisun peruuttaminen	1385
1.10.	Irtisanomisaika	1386
1.11.	Työllistymisvapaa	1390
1.12.	Irtisanotun työntekijän työllistymistä edistävä valmennus tai koulutus	1393
2.	Loppupalkasta kuittaaminen	1394
3.	Odotusajan palkka	1400
4.	Saatavan vanhentuminen	1407
5.	Työtodistus	1412
11.	TYÖNANTAJAN TAKAISINOTTOVELVOLLISUUS	1421
1.	Lähtökohdat	1421
2.	Ulottuvuus	1425
3.	Edellytykset	1426
3.1.	Peruste-edellytys.....	1426
3.2.	Takaisinottoajan laskenta	1429
3.3.	Sama tai samankaltainen työ	1433
3.4.	Työnhakijana oleminen	1437
4.	Veloitteen täyttäminen	1438
4.1.	Tiedusteluvelvollisuus.....	1438
4.2.	Paluuoikeus työhön	1440
4.3.	Työtarjouksesta kieltäytyminen	1442
4.4.	Perehdyttämisvelvollisuus.....	1445
5.	Vahingonkorvaus veloitteen rikkomisesta	1446
12.	PERUSTEETTOMAN PÄÄTTÄMISEN SEURAAMUKSET	1451
1.	Eri korvauserusteet	1451
1.1.	Yleinen vahingonkorvaus.....	1451
1.2.	Korvaus perusteettomasta päättämisestä	1452
1.3.	Irtisanomisajan palkkaa vastaava korvaus	1454
1.4.	Työntekijän vahingonkorvausvelvollisuus.....	1457
2.	Asteikkokorvauksen mittaaminen	1459
2.1.	Korvausasteikon rajoista	1459
2.2.	Vähimmäiskorvauksen alittaminen.....	1459
2.3.	Korvauksen mittaaminen.....	1463
2.4.	Määräaikaiset työsopimukset ja korvaus	1473
3.	Korvauksen perusteena oleva palkka	1475
4.	Tuomioistuimessa määrättävä korvaus ja työttömyysetuuksien yhteensovittaminen	1477
4.1.	Yhteensovittamisen periaatteet.....	1477
4.2.	Yhteensovittettavat etuudet	1478
4.3.	Tarkastelujakso.....	1479
4.4.	Aineettoman korvauksen erittelemine	1481
4.5.	Vähennyksen tekeminen muutoksenhakuasteessa	1482
4.6.	Vähennyksen kohtuullistaminen	1483
4.7.	Kuultavat	1485
4.8.	Sovinnon vahvistaminen.....	1486
4.9.	Viivästyskorko korvaukselle	1488
5.	Sopimus korvauksesta ja yhteensovittaminen	1489
6.	Korvauksen verotus ja työnantajamaksut	1492

7.	Korvauksen yhteensovittaminen muiden seuraamusten kanssa	1494
7.1.	Yhdenvertaisuuslain mukainen hyvitys	1494
7.2.	Tasa-arvolain mukainen hyvitys	1498
7.3.	Yhteistoimintalain mukainen hyvitys	1502
7.4.	Viivästyskorko hyvitykselle	1503
7.5.	Korvaukset ja hyvitykset verotuksessa	1503

V KOLLEKTIIVINEN TYÖOIKEUS

1505

1.	YHTEISTOIMINTA YRITYKSISSÄ	1507
1.	Yhteistoimintalain piirteet ja soveltamisala	1507
1.1.	Yhteistoimintalain keskeiset piirteet	1507
1.2.	Yhteistoimintalain soveltamisala	1509
2.	Yhteistoiminnan osapuolet	1515
2.1.	Henkilöstöryhmien muodostuminen ja niihin kuuluminen	1517
2.2.	Henkilöstön edustajat yhteistoiminta-asioissa	1520
2.3.	Luottamusvaltuutettu	1522
3.	Henkilöstöryhmien edustajille annettavat tiedot	1525
4.	Yhteistoiminnan piiriin kuuluvat asiat	1527
4.1.	Ulkopuolisen työvoiman käyttö	1527
4.2.	Yksittäiset vuokratyösopimukset	1527
4.3.	Asiantuntijan kuuleminen	1528
4.4.	Tietojen salassapitovelvollisuus	1529
4.5.	Poikkeukset tietojenantovelvollisuudesta	1530
4.6.	Yrityksen yleiset suunnitelmat ja periaatteet	1531
4.7.	Työhönoton periaatteet ja käytännöt	1532
4.8.	Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma	1533
4.9.	Vuokratyövoiman käytön periaatteet, ilmoitukset ja jatkettu neuvottelumenettely	1535
4.10.	Yrityksen sisäinen tiedottaminen	1536
4.11.	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat	1536
4.12.	Huumetestit	1536
4.13.	Tekninen valvonta ja tietoverkon käyttö	1537
4.14.	Sähköposti	1538
4.15.	Henkilöstörahasto	1538
5.	Sopiminen ja henkilöstön päätökset	1538
6.	Yritystoiminnan muutoksista aiheutuvat henkilöstövaikutukset ja töiden järjestelyt	1540
6.1.	Neuvoteltavat asiat	1540
6.2.	Neuvottelujen ajankohta	1543
6.3.	Neuvottelujen käyminen	1543
7.	Yhteistoimintamenettely liikkeen luovutuksen yhteydessä	1545
8.	Yhteistoimintamenettely työvoiman käyttöä vähennettäessä	1548
9.	Neuvottelujen ajankohta	1549
10.	Suhde liikkeenjohtoon	1550
11.	Työsopimuksen muutokset	1552
12.	Neuvottelujen käyminen	1553
12.1.	Neuvotteluesitys ja henkilöstön tiedonsaantioikeus	1553
12.2.	Toimintasuunnitelma tai -periaatteet	1555
12.3.	Neuvottelujen sisältö	1557
12.4.	Perusteista ja vaikutuksista neuvotteleminen	1557

12.5.	Vaihtoehdot.....	1559
12.6.	Muut vaihtoehdot.....	1561
13.	Yhteistoimintaneuvottelujen määräajat	1562
13.1.	Neuvottelumääräajan pituuden määräytyminen	1562
13.2.	Neuvotteluajasta sopiminen.....	1565
13.3.	Heikennyksistä sopiminen.....	1568
13.4.	Neuvottelujen kirjaaminen	1569
14.	Yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen.....	1570
15.	Poikkeukset yhteistoimintamenettelystä	1572
16.	Yhteistoimintalain valvonta ja sanktiosäännökset.....	1573
16.1.	Valvonta	1573
16.2.	Hyvitys	1574
16.3.	Sakkorangaistus	1579
16.4.	Pakkokeinot.....	1580

2. LUOTTAMUSMIESJÄRJESTELMÄ..... 1583

1.	Perusteet	1583
2.	Luottamusmies	1586
3.	Valinta	1587
3.1.	Oikeus valita yhdistyksen luottamusmies	1587
3.2.	Vaalit	1590
3.3.	Ilmoitus	1591
3.4.	Varaluottamusmies	1592
4.	Työsuhde	1593
4.1.	Työsuhde yleisesti.....	1593
4.2.	Annettavat tiedot ja koulutus	1596

3. TYÖEHTOJEN PAIKALLINEN SOPIMINEN 1599

1.	Paikallisen sopimisen kehitys ja tila	1599
2.	Paikallisen sopimisen perusteet	1602

VI TYÖRIKOSOIKEUS 1609

---

1. TYÖRIKOKSET JA TYÖRIKKOMUKSET 1611

1.	Yleistä	1611
2.	Erityislakien työrikkomukset.....	1612
2.1.	Työsopimuslakirikkomukset.....	1612
2.2.	Muut rikkomukset.....	1615

2. RIKOSLAIN TYÖRIKOKSET JA VASTAAVAT RIKKOMUKSET 1621

1.	Yleisesti.....	1621
2.	Työturvallisuusrikos ja työturvallisuusrikkomus	1623
2.1.	Yleistä säännöksistä	1623
2.2.	Työturvallisuusmääräysten rikkominen	1643
2.3.	Työturvallisuusrikkomus	1656

3.	Työaika-suojelurikos	1658
4.	Työsyryntä	1663
4.1.	Säännökset yleisesti	1663
4.2.	Työpaikkailmoittelu ja työhönotto	1668
4.3.	Palvelussuhteen aika	1670
5.	Työntekijäoikeuksien loukkaaminen	1674
5.1.	Yleistä	1674
5.2.	Työntekijöiden edustajan oikeuksien loukkaaminen	1675
5.3.	Työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaaminen.....	1677
6.	Työnvälityksen maksukiellon rikkominen ja luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö	1679
6.1.	Yleistä	1679
6.2.	Työnvälityksen maksukiellon rikkominen	1679
6.3.	Luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö.....	1682
7.	Säännösten merkityksestä	1683
	 Lähteet.....	1687
	Asiahakemisto.....	1699

LUKIJALLE

Rakenne

Työoikeus-teos on jaettu kuuteen pääjaksoon. Niistä ensimmäinen esittelee oikeudenalan perusteita. Toisessa pääjaksossa käsitellään työsopimuksen tekemistä ja erityisiä työsopimuksia. Kolmas pääjakso esittelee työsopimussuhteen osapuolten oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvät asiat. Neljännessä pääjaksossa käsitellään työsuhteen päättämistä ja työsuhdeturvaa, ja viides pääjakso tarkastelee kollektiivista työoikeutta. Teoksen päättää kuudes pääjakso, jossa esitellään työrikosoikeutta.

Teksti

Kirjan teksti etenee kahdessa tasossa. Ensimmäisellä tekstitasolla esitetään kunkin aihealueen keskeinen sisältö. Sisennetyllä tekstitasolla syvennetään ensimmäisellä tasolla kerrottua ja valotetaan oikeuskäytäntöä.

Jotta lukijan olisi helpompi muodostaa kustakin aiheesta kokonaiskuva, samaa aihepiiriä koskevat asiat on kytketty toisiinsa sisäisin viittein. Teoksessa on myös runsaasti kirjallisuusviittauksia.

Asiat löytyvät kirjan sivuilta nopeasti marginaaliotsikoiden avulla. Marginaaliotsikot kertovat ytimekkäästi, mitä niiden rinnalla oleva teksti käsittelee.

Tietolaatikat

Lukujen lopussa on tietolaatikko, johon on koottu lyhyessä muodossa käsillä olevaan asiaan liittyvää keskeistä kirjallisuutta ja tärkeimmät lainesityöt. Täydelliset bibliografiset tiedot löytyvät lähdeluettelosta.

Hakemistot

Sisällysluettelon lisäksi kirjassa on useita hakemistoja. Lyhenneluettelosta selviävät lakien viralliset nimet ja muut kirjassa käytetyt lyhenteet. Lähdeluettelossa ovat lakien esityöt ja kaikki se kirjallisuus, johon teoksessa on viitattu tai jota kirjoittajat pitivät aiheen kannalta keskeisenä. Kirjan lopussa oleva asiahakemisto nopeuttaa tiedonhakua.

Osa teossarjaa ja Fokus-palvelua

Työoikeus-teos on osa Oikeuden perusteokset -sarjaa. Sarjassa ovat ilmentyneet myös Hallinto-oikeus, Insolvenssioikeus, Perusoikeudet, Prosessioikeus, Rikosoikeus, Varallisuus-oikeus, Ympäristöoikeus ja Yritys-oikeus. Uudistettujen painosten välillä teosten aineistoa pidetään ajan tasalla Fokus-palvelussa (fokus.almatalent.fi), jossa teokset on linkitetty voimassa olevaan lainsäädäntöön ja tietoa voidaan hakea hakukoneen avulla.

Toimitus